

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Rodič není návštěva, co s tím?

Představení metodického pokynu k přítomnosti
zákonného zástupce u nezletilého pacienta

Mgr. Aneta Majerčíková
Bc. Veronika Hažlinská

Mgr. Aneta Majerčíková

Je právnička, v současnosti pracuje v sekci náměstka ministra zdravotnictví Bc. Josefa Pavlovice, dříve působila v sekci pro lidská práva a ochranu menšin na Úřadu vlády, kde se také věnovala právům dítěte.

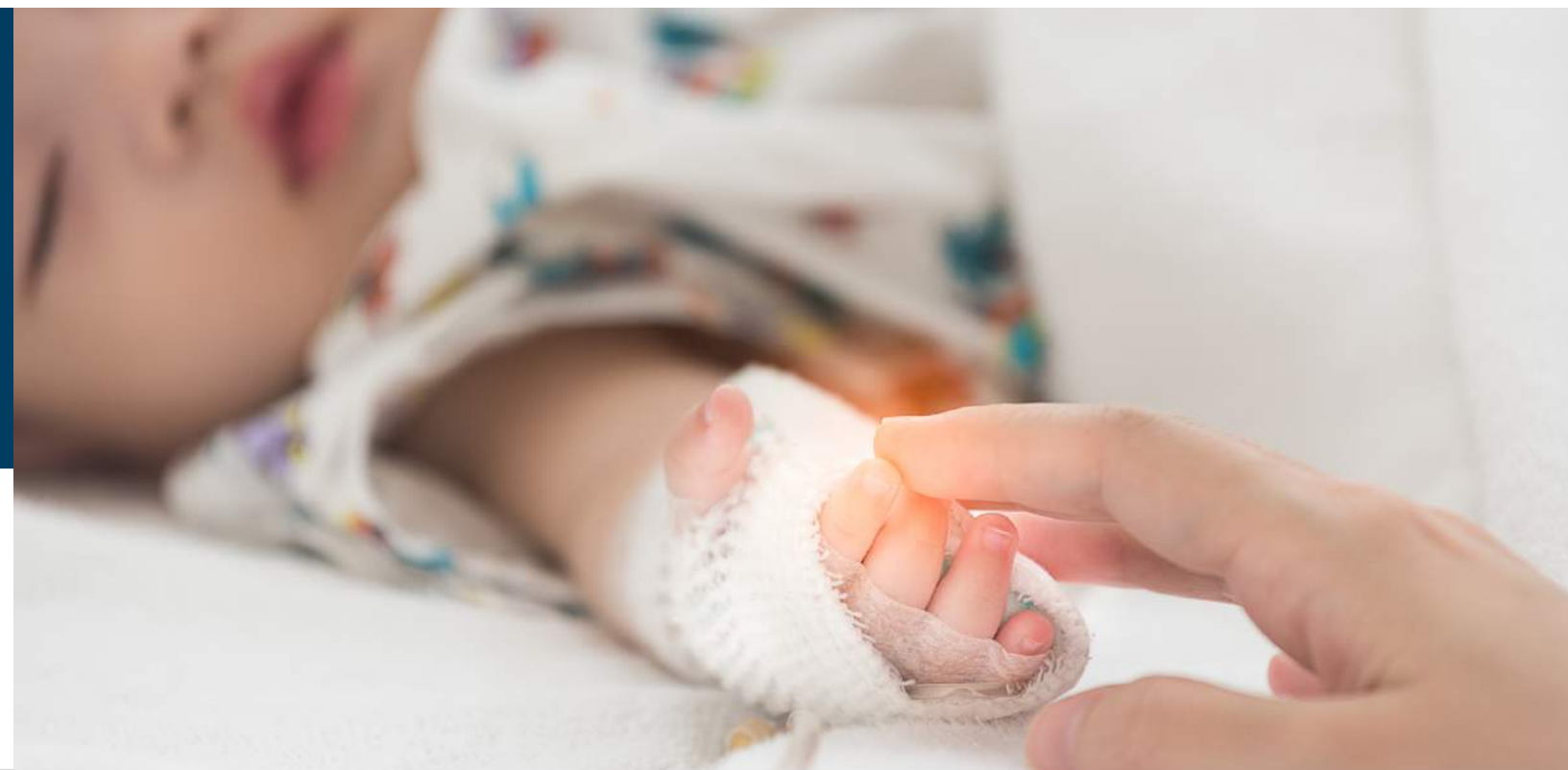

Bc. Veronika Hažlinská

Je porodní asistentka, pracuje v sekci náměstka ministra zdravotnictví Bc. Josefa Pavlovice a současně působí jako tajemnice Komise pro výživu kojenců a malých dětí.

Metodický pokyn k přítomnosti zákonných zástupců a osob blízkých u nezletilých pacientů

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

- odstranění nejasností při výkladu stávající mezinárodní a vnitrostátní úpravy
- sjednocení postupu poskytovatelů zdravotních služeb

A proč?

Nezletilí (0–18 let) jako obzvlášť zranitelná skupina – nelze stanovit konkrétní věk, kdy své zákonné zástupce nepotřebují.

Ambulantní ošetření/hospitalizace jako náročná životní zkušenost.

Dítě bez rodičů = klidnější dítě k ošetření?

Separace od primárních pečovatelů představuje zásadní stresor, který může velmi ovlivnit důvěru dítěte v ně.

1. Nespokojenost, křik, agrese
2. Rezignace, uzavření se do sebe
3. Navázání se na náhradní objekt (osobu či předmět)

Benefity přítomnosti ZZ

Snížení úrovně stresu,
lepší management bolesti

Efektivnější komunikace a
spolupráce zdravotnického
personálu s nezl. pacientem

U nedonošených dětí lepší
neurobehaviorální vývoj

Zvyšování rodičovských
kompetencí

Odlehčení personálu při
zapojení osoby blízké do ošetř.
procesu

Když rodič být přítomen nechce/nemůže

"NE" není definitivní, situace se může změnit

Dítě může doprovázet jiná pověřená osoba
nebo osoba blízká např. prarodič

Rodič stále může dítě neomezeně navštěvovat

Mezinárodní právo

Všeobecná deklarace lidských práv (1948)

Mezinárodní pakt o občanských a politických právech

Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech

Evropská úmluva o lidských právech

Úmluvy o právech dítěte o právech osob se zdravotním postižením

Dítě je možné oddělit od rodičů proti jejich vůli, pokud se naplní tyto podmínky:

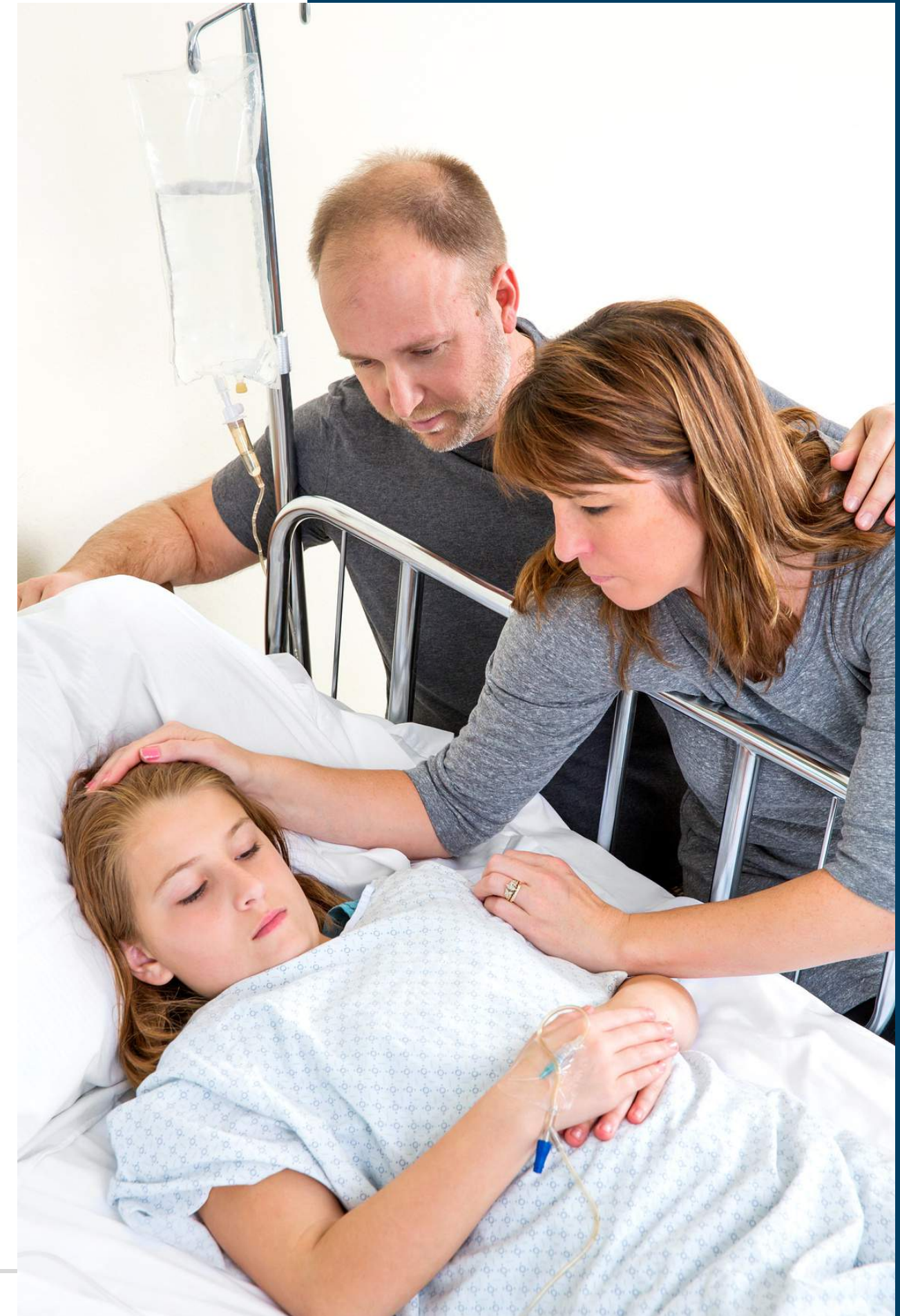
1. existuje soudní rozhodnutí
2. v souladu s platným právem
3. oddělení je potřebné v **nejlepším zájmu dítěte**

Autonomie dítěte (čl. 5 a 12 Úmluvy o právech dítěte)

Dítě jako aktivní účastník svého života

Rozumová a volní vyspělost

1. Názor dítěte se aktivně zjišťuje.
2. Názorům dítěte se klade patřičná pozornost odpovídající jeho věku a úrovni.

Nezávazné mezinárodní dokumenty

**Pokyny Výboru ministrů Rady Evropy
ke zdravotní péči přátelské dětem**

Charta práv hospitalizovaných dětí (EACH)

Článek 2

Děti v nemocnici mají právo mít s sebou po celou dobu hospitalizace své rodiče nebo jinou blízkou osobu, rodiče zastupující.

Listina základních práv a svobod (1992)

Článek 32

(4) Péče o děti a jejich výchova je právem rodičů; děti mají právo na rodičovskou výchovu a péči. Práva rodičů mohou být omezena a nezletilé děti mohou být od rodičů odloučeny proti jejich vůli jen rozhodnutím soudu na základě zákona.

Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách (ZZS)

§ 28

(3) Pacient má při poskytování zdravotních služeb dále právo

e) na

1. **nepřetržitou přítomnost zákonného zástupce**, popřípadě osoby určené zákonným zástupcem, pěstouna nebo jiné osoby, do jejíž péče byl pacient na základě rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu svěřen, je-li nezletilou osobou, [...]

3. **přítomnost osoby blízké nebo osoby určené pacientem**, a to v souladu s jinými právními předpisy a vnitřním řádem, a nenaruší-li přítomnost těchto osob poskytnutí zdravotních služeb; to neplatí, jde-li o osoby ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence; tím není dotčen § 47 odst. 1 písm. b), [...]

i) přijímat **návštěvy** ve zdravotnickém zařízení lůžkové nebo jednodenní péče, a to s ohledem na svůj zdravotní stav a v souladu s vnitřním řádem a způsobem, který neporušuje práva ostatních pacientů, pokud tento zákon nebo jiný právní předpis nestanoví jinak,

Kdy lze vyloučit přítomnost rodiče/osoby blízké

1. Vyloučení ze zákona (např. osoba ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody)
2. Narušení poskytnutí zdravotních služeb (např. zjevná infekčnost, agresivní chování)
3. Rozpor s pravidly vnitřního řádu poskytovatele
4. Podezření na zneužívání nebo týrání, popř. ohrožení zdravého vývoje dítěte (§ 35 odst. 5 ZZS)

Kdo to hradí?

§ 25 zákona č. 48/1997, o veřejném zdrav. pojištění

Pobyt průvodce pojištěnce v lůžkové péči

(1) Je-li při hospitalizaci pojištěnce ve zdravotnickém zařízení lůžkové péče po celý den přítomen průvodce, je pobyt průvodce pojištěnce **do dovršení šestého roku věku** doprovázeného pojištěnce včetně **hrazenou službou**; pobyt průvodce pojištěnce **staršího 6 let** je hrazenou službou **jen se souhlasem zdravotní pojišťovny**.

Nález Ústavního soudu (sp. zn. IV. ÚS 3035/15)

Poskytovatel může také požadovat úhradu příspěvku na náklady na proškolení zdravotnického personálu, instruktáž zákonného zástupce, popř. na zajištění dohledu nad ním, pokud poskytovatel zdravotních služeb odůvodní, jaké náklady mu v této souvislosti vznikají (viz výše), **aniž by však nezaplacení příspěvku mělo vliv na vlastní výkon práva na přítomnost.**

Co když je dítě úplně samo?

Poskytovatel zdravotních služeb

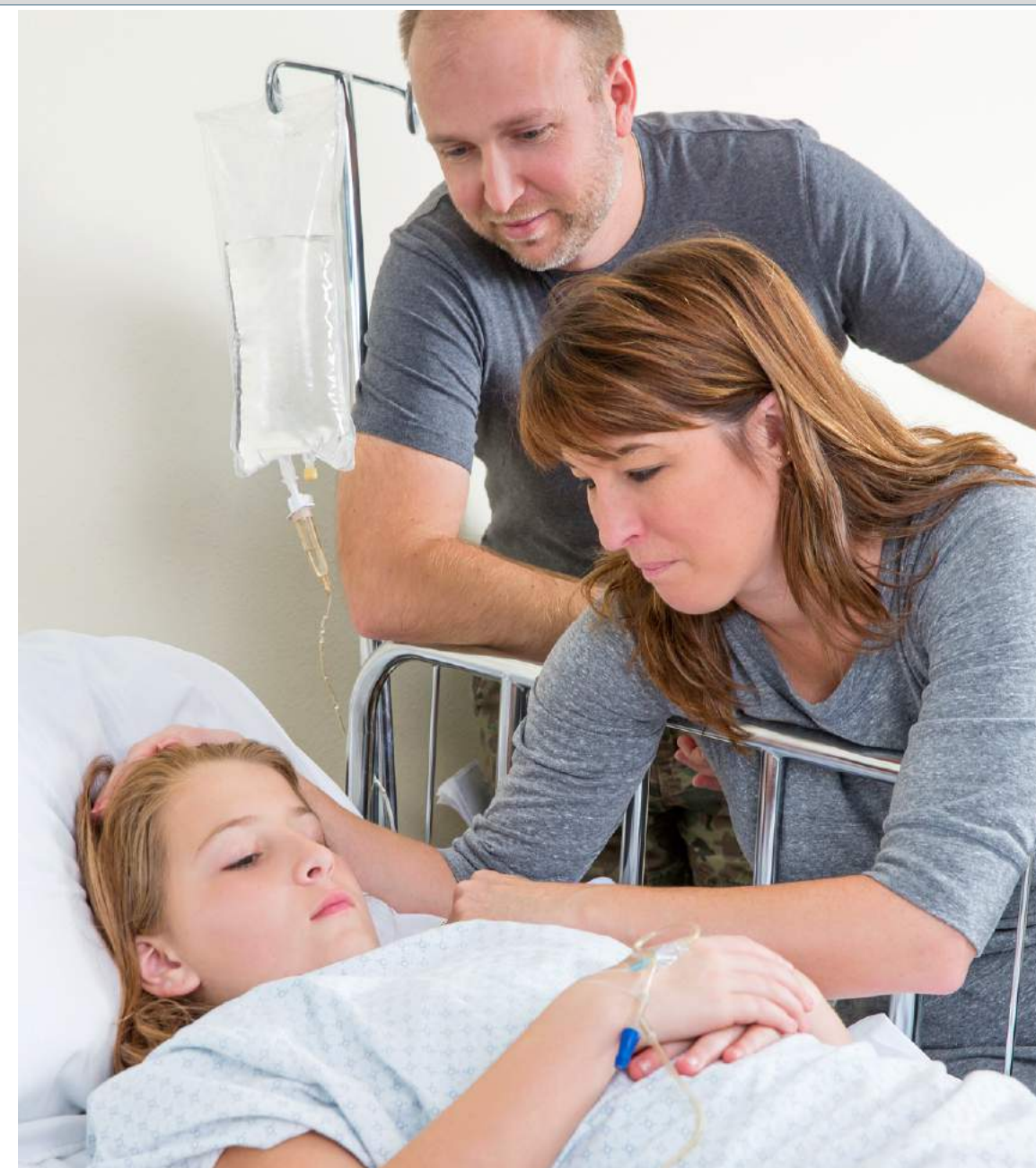
1. informuje bez zbytečného odkladu orgán sociálně-právní ochrany dětí.

2. pro zpětnou kontrolu požádá, aby jej příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí do 30 dnů vyrozuměl, zda dítě vyhodnotil jako ohrožené.

Přítomnost ZZ v praxi

- 01 Při poskytování ambulantní péče
- 02 Na standardním pokoji
- 03 Při poskytování intenzivní péče
- 04 Na operačním sále
- 05 V psychiatrické nemocnici či léčebně
- 06 U novorozence po porodu
- 07 Při resuscitaci
- 08 Při transportu

Při poskytování ambulantní péče

01

Rodič může být přítomen veškerým vyšetřením

Přítomni mohou být oba rodiče zároveň

Rodič má k dispozici židli/křeslo

Na standardním pokoji

02

Rodiči je umožněna nepřetržitá přítomnost

Pokud to prostor umožňuje, má doprovod k dispozici lůžko nebo minimálně křeslo/židli

Po zvážení lze k hospitalizovanému dítěti přijmout i zdravého sourozence (pobyt hradí ZZ)

Při poskytování intenzivní péče

03

Rodiči je umožněna nepřetržitá přítomnost

Přítomnost může být podmíněna nošením
ochranných pomůcek

Doprovodu má k dispozici židli

**Výjimku tvoří infekční jednotky intenzivní péče,
kde lze po zdůvodnění přítomnost omezit.**

Na operačním sále ⁰⁴

(uspání před zákrokem a probouzení po zákroku)

Podávání premedikace za přítomnosti ZZ na oddělení či v předsálí

Na operační sál doprovod zpravidla nevstupuje

Umožnění přítomnosti přímo u uspání na sále podmíněno ochrannými pomůckami a instruktáží personálu

Doprovod po skončení operace přechází s dítětem na oddělení nebo dospávací pokoj

V psychiatrické nemocnici či léčebně

05

Nepřetržitá přítomnost by měla být umožněna na základě individuálního posouzení s omezením u aktivit, kde přítomnost není vhodná.

Potřeba zhodnotit:

- názor a přání pacienta
- práva ostatních pacientů (poskytování péče, soukromí)
- možno vyžádat informace i od třetích stran (praktický dětský lékař, sociální služby aj.)

U novorozence po porodu

06

Přítomnost druhého zákonného zástupce je (nejpozději) bezprostředně po narození dítěte umožněna u vaginálního porodu, u plánovaného císařského řezu a dle možností i při akutním císařském řezu.

Lze realizovat právo pobyt v nemocnici pro druhého ZZ, pokud není žena schopna péče o dítě.

Druhý ZZ není omezený návštěvnými hodinami, ale při pobytu ženy na vícelůžkovém pokoji je potřeba respektovat práva dalších hosp. žen a dětí.

Při resuscitaci

07

Rodič může být přítomen - lepší vnímání situace i v případě, že to nedopadne dobře.

S rodičem musí komunikovat člen zdravotnického týmu školený v krizové intervenci.

Při transportu

07

S přihlédnutím ke kapacitním a prostorovým možnostem je zákonnému zástupci umožněna přítomnost při převozu dítěte.

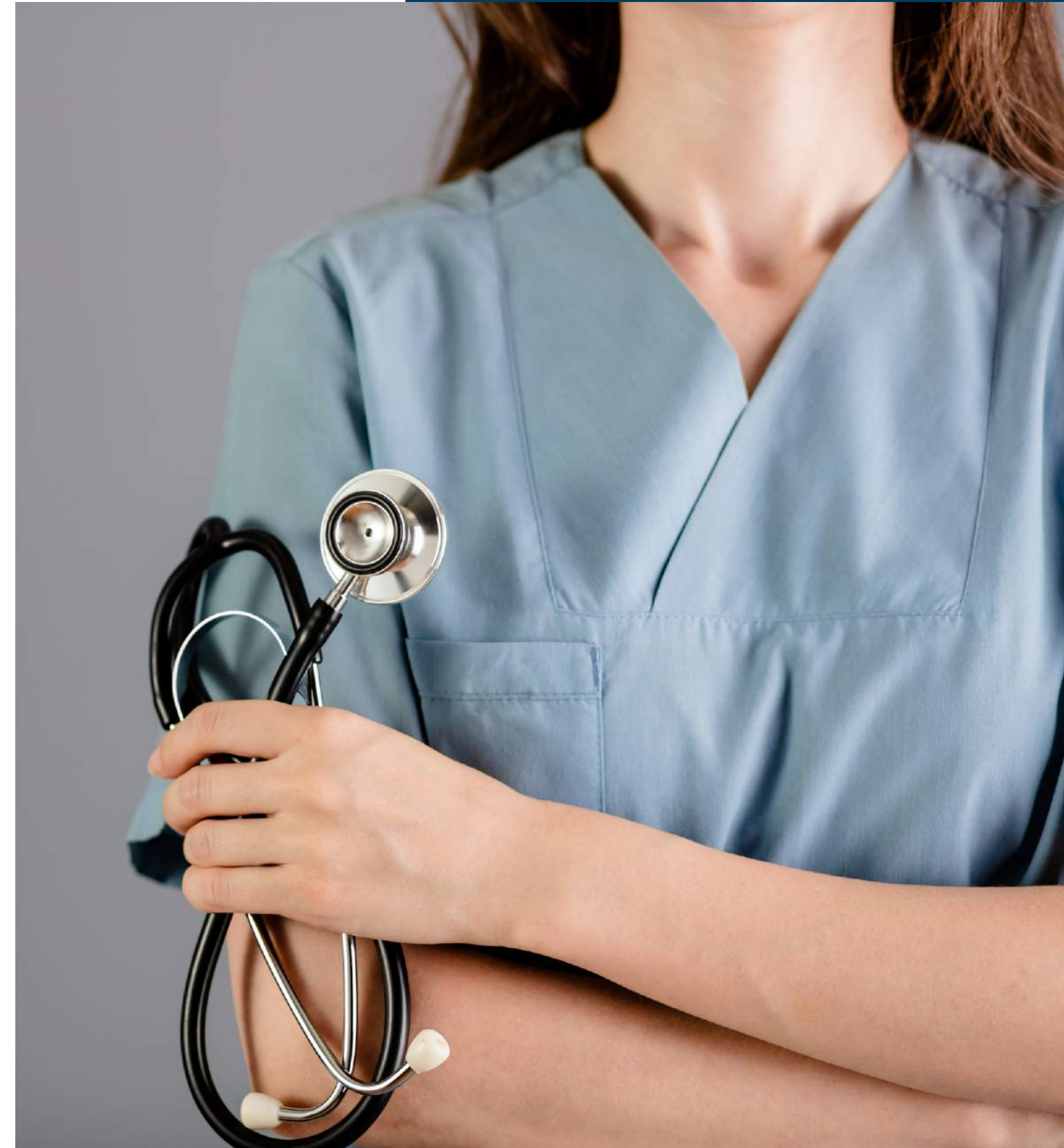

Jak se na doprovázející osoby dívají zdravotníci?

Z diplomové práce Dominiky Štěpánové

Právo na přítomnost jiných osob u pacienta ve zdravotnickém zařízení

- U dotazovaných nebyl jednotný názor na to, jestli přítomnost osob blízkých představuje konflikt pro jejich práci
- Shodovali se většinou v tom, že by potřebovali víc znalostí z oblasti psychologie, komunikace a práv
- Většina respondentů uvedla, že jsou nezbytné prostorové úpravy, aby osoby blízké mohly být přítomné

„Přítomnost u nezletilého, ale i dospělého by měla být součástí péče o každého jedince, bez rozdílu. Na případném pobytu by se měla podílet i pojišťovna, nehledě na věk pacienta.“

T. S., 31 let, praktická zdravotní sestra

„Nevidím v přítomnosti doprovodu žádný problém, pokud by nebyl problém s prostory, sterilitou třeba na sále a dotyčný by byl edukován, problém nastává v tu chvíli, kdy dojde k vypjaté situaci a vy například u KPR ještě hledíte přes rameno, zda sebou doprovod nese knul.“

V. S., 35 let, všeobecná zdravotní sestra

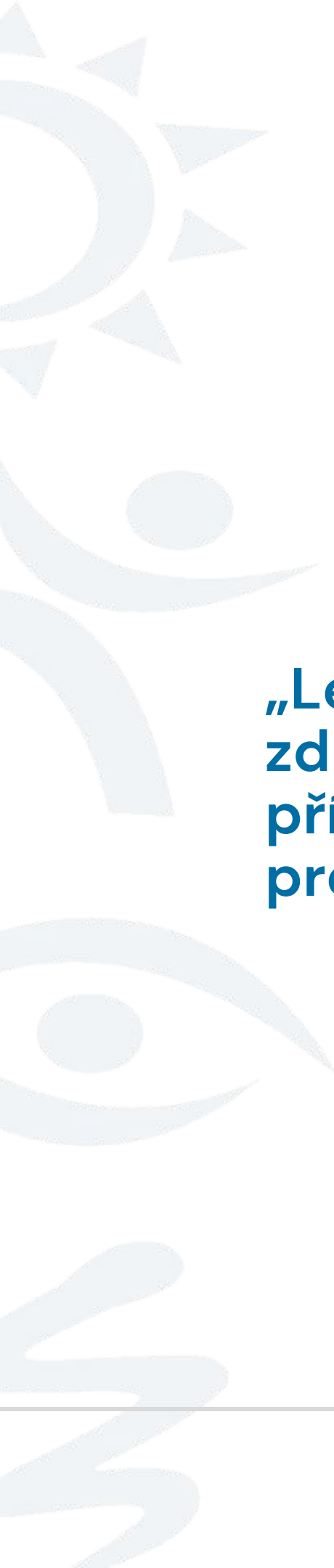
„Měla by být větší osvěta u personálu, nač mají rodiče právo, ale také jaké mají povinnosti jako rodiče, zapojit rodiče do péče o dítě, ulevit personálu a vnímat doprovod jako pomoc, ne jako přítěž. Větší prostor pro doprovázení v nemocnici – míst vedle pacienta, možnost přespát u něj.“

L. P., 37 let, dětská zdravotní sestra

**„Doprovod či zákonný zástupce není nepřítel. Bohužel je
nám lékařům vštěpován opak.“**

R. K., 34 let, lékař

**„Lepší výuka ve školách, upozorňování zdravotníků –
zdravotníci jsou ve škole učeni, ať doprovodu brání v
přítomnosti, rovnou zakazují nebo neznají právní
problematiku.“**

B. H., 24 let, zdravotní sestra na odd. ARO

„Jednoznačně. Předávání informací je bezprostřední, pacient dítě je s rodičem jistější, více se zklidní, lépe spí, potřebuje méně medikace. Hospitalizace se zkracují, protože doprovod se zaučí i v ošetrovatelských postupech a může v nich pokračovat doma.“

M. D., 40 let, praktický lékař / sekundární lékař na dětském oddělení

„Klidný a vyrovnaný rodič dokáže krásně uklidnit ustrašené dítě, které neví, co se bude dít, a rodič je tak jeho jistota v cizím prostředí s cizíma lidma, kterým hlavně teď v době covidové není téměř vidět do obličeje.“

41 let, dentální hygienistka

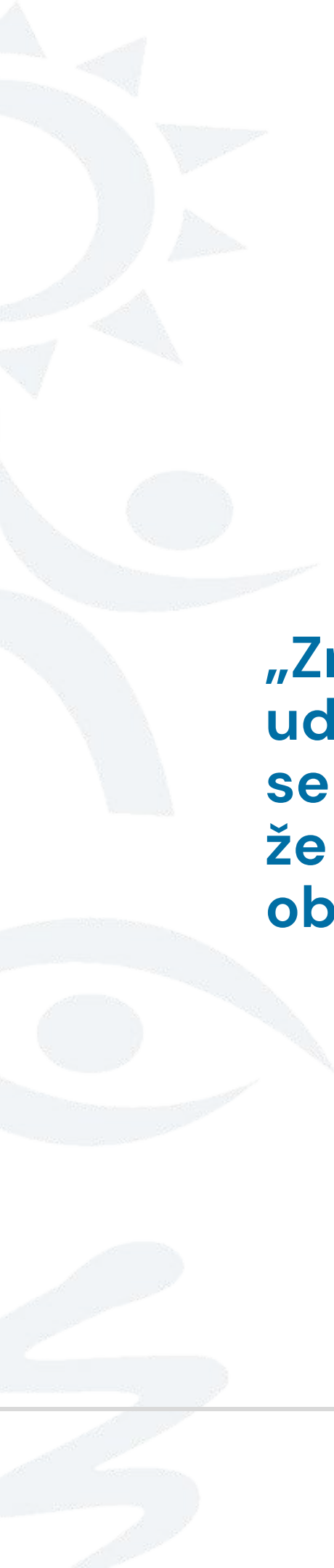
„...někdy doprovod zasahuje do průběhu léčby, aniž by tomu rozuměl.“

M.S., 37 let, specializovaná zdravotní sestra v chirurgických oborech

„...prožívání všech výkonů, buzerace personálu.“

24 let, všeobecná sestra

„Znervózňuje mě to, víc lidí mi ‚vidí pod ruky‘, strach, že udělám chybu (větší, než když je tam jen pac.), strach, že se mě budou ptát na něco, co nebudu vědět, že se ukáže, že nejsem dost dobrá/kvalifikovaná/vzdělaná, i když obecně nemyslím, že by to byla pravda.“

28 let, fyzioterapie (ambulance s docházením na lůžka)

„Snížený komfort výkonu svého povolání.“

J. H., 36 let, všeobecná zdravotní sestra

„Nervozita, pokud mě sledují při odborných úkonech.“

J. N., 44 let, dětská zdravotní sestra

„Stejně tak někteří rodiče nechtějí dát dostatek prostoru dítěti staršímu, které by třeba raději u některých výkonů bylo samo (myšleno hlavně pubertální a starší děti).“

M. P., 40 let, praktický lékař / sekundární lékař na dětském oddělení

Jaké jsou reálné zkušenosti rodin?

Fyzioterapeut Tomáš Rychnovský

18. prosince 2022 · 🌐

Dělejte lidské věci, i když si můžete připadat divně nebo tomu systém nepřeje.

Před Vánoci jsem zažil další z, pro mě, neskutečných chvil. Vždy, když jsem zplodil nějaké dítě - 2 holčičky, v červenci 2017 a prosinci 2022, jsem byl u porodu, na neonatologii, když jejich maminka nemohla být hned po porodu s námi a poté už všichni společně několik dní na pokoji. Byly to pro mě neskutečně blízké chvíle s novým človíčkem. Blízké bytí s někým, kdo právě přišel na svět a potřebuje jen to nejdůležitější. Právě to blízké bytí.

A přestože se to zdá samozřejmé, systém i sestry v nemocnicích tomu ani v jednom z mých případů nebyly nakloněny. Přesto jsem dcerky neopustil ani na vteřinu.

Pamatuji si na chvíle, kdy mi sestra/y říká/ají, že tam se svou dcerkou nebudu, že tam být nemůžu, že to není běžné, že jim tam překážím, že tam pro mě nemají místo a jiná sdělení. Taky si pamatuji, že jim stačilo říct, že se svou dcerkou BUDU. Že jí nenechám samotnou.

A to se taky stalo. A dokonce i přes noc, což se u Apolináře moc nenosí. Takže mi vyšlo být se svými dětmi hned od počátku našeho společného „startu“, i když mi mnozí říkali, že to nejde...

Sestra:

"Běžte teď na chvíli pryč, budu tu koupat jiné dítě a rodičům by to mohlo vadit."

"Nebudete se s nimi na ničem domlouvat, tohle mimino má taky právo na soukromí."

"A já mám právo na to pracovat v klidu!"

Otec dítěte:

"Dobře, kdyby jim to vadilo, dohodnu se s nimi na nějakém řešení."

"Ale můj syn má právo na to, aby tu nebyl sám."

Lenka Konkořová

18. srpen 2022 · 🌐

Report z nemocnice. Číslo jedna. Včera me tady čtyři sestry a jedna doktorka přesvědcovaly, že roční dítě nepotřebuje mamku. Ja, že pry Theu budu rusit. Ma hnisavý zanět mozku a potřebuje naprostý klid a spanek. Kojení je pry k ničemu a prosím, mentální zdraví a pohoda se moc precenuje. Wtf?

Donutili me odejít, mam se vyspat. Ona pry, že bude mít prasky na spaní a ani se neprobudí. Bude to dlouhý, tak si sednete.

S plácem, rozklepaná, prosením, sama, nepochopená odcházím z nemocnice. Nikdy jsem nebyla bez ní, ona mě potřebuje. Chci ji držet za ruku. Co když přijdou další krece a já tam nebudu? Totálně rozbitá, protože mi Theuska ráno v křeci skoro umřela v rukách. Sok jak prase!

Přitom jsem byla na předchozích odděleních utvrzována, že tam s ní můžu být nepřetržitě a že samozřejmě mamka má být s dítětem, když kojí. Volám [Jana Riedlová](#). Mam se tam vrátit. Vzít karimatku a deku a jít tam. Všechno mi půjci a obstará, volám ještě s [Kristina Zemánková](#) a @Petra Langova. Mam honem nabehnout zpět. Přeci jí tam nemůžu nechat. Kojím desetkrát za noc.... Thea má právo na to mít zákonného zástupce neustále při sobě ať je kde je.

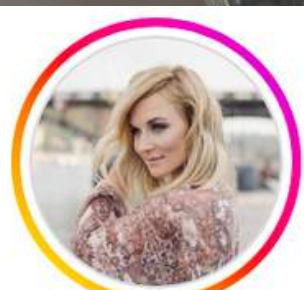
Posílám se a jdu zpět s tím, že mam na to právo a že to budu řešit s právníky a nahrať, co mi říkají, když mě nepustej. "Nikam se nehnu i kdybych tady měla umřít." Říkej mi, že jsem blázen. Slyším Theusku křičet na celou chodbu. Už ani nemůžu plakat. Asi takhle leží dlouho. Všechna světla rozsvícena naplno (dítě s meningitidou jsou hodně světloplachá a před nedlouhou chvílí ji rozkapávali oči). Bezi tady nahlas televize. Nikdy jsem nebyla víc mamka než tady. Pusinkuju ji, držím ji, objímám, zhasinám,

ihned usína. Personal se cítí být pohoršen. Lékárka se mnou nemluví. Ležím na dece pod stolem abych nepřekázela a pravidelně po hodině až dvou měřím Theu podle instrukcí teplotu celou noc. Kdykoliv ji slyším mě volat, tak si k ní jdu sednout, nakojím a uklidním ji. Ujistuju personal, že nejsem zlej člověk, že je v zájmu nás všech aby byla v pohodě. Ráno přijdou moc milí doktoři/doktorky,

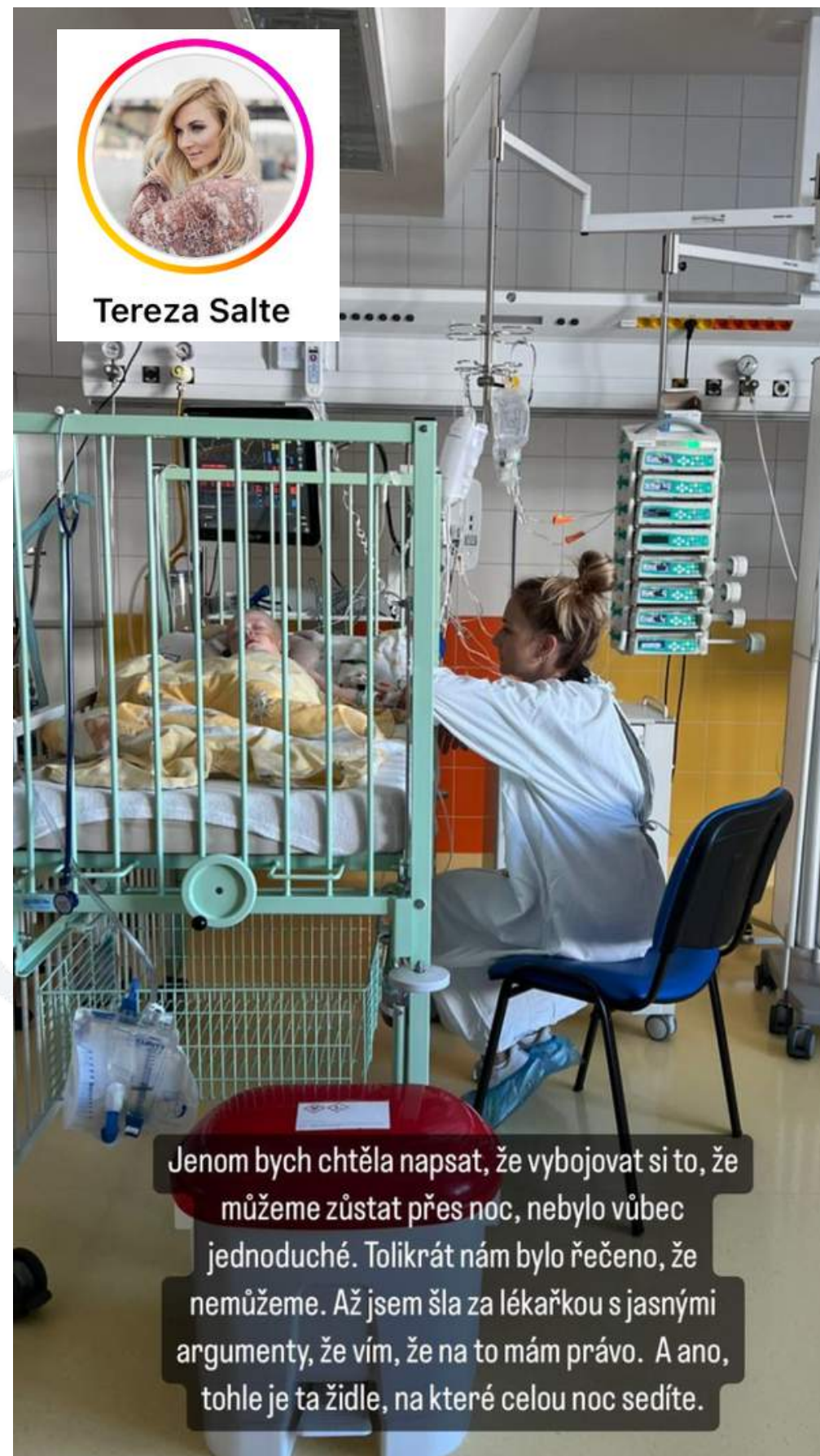
prosim je abych tu mohla s Theou nepřetržitě být. Chapou to, ale musím být na zemi a nesmím přikázat. V pohodě. "To je malíček. To mě neznáte." Přijdou dvě sestry z vedlejšího oddělení. Říkám jim, že jsou moc hodny. Chce se mi plakat. Držím to už druhý den. Říkám jim, že mě tu nechteli nechat a oni vyjadřují pochopení a nechapou, že mě tu někdo nechtel nechat s dítětem? Proč? Celý den miliarda vyšetření. Zavedení katetru v narkóze, rentgen, krev, všechno! Jsou profesionální, to se musí nechat! Přístup k dítěti a rodičům velké mínus ale občas se mi někdo aj podívá do očí a na Theusku aspoň promluví. Kojím celý den, mam radost. Jeden doktor je hodně dobrý a všichni mi vysvětlují. Mam radost. No nic. A teď večer, jo? Thee přestaly zabírat léky boucha tu malou, hrozně bolavou hlavičkou do kovových spruslí u postýlky a hystericky křičí. Volám sestru. Myslela jsem, že má mít naprostý klid a spát a já ji svou přítomností budu rusit. Přitom jí tady nasílím přes kovový sprusle držím aby si nevyrvála katetr a nepoškodila nemocnou hlavu. Asi hodinu. Bolej mě záda jak šelma, jak se nakláním. Thea má desné bolesti a kroutí se jak šelma a setrčka navrhuje, že jí přiváže ruce a nohy. Tohle je naprostý klid, který já budu rusit, jo? Prosim ji ať Thee něco dá, ať se může vyspat, má zanět mozku a je po lumbální punkci. Tak jí něco donese a Thea usína. A já tu ležím pod stolem a jsem na sebe pyšná. Sice teď tři měsíce nic nebudu moct dělat. Klubík Dobrouček je uspanej, protože rekonvalescence je dlouhá. Ale aspoň jsem tu byla, byla jsem tady pro ni. Ať mě nenávidí třeba celý svět. Vedle křičí děti, co jsou tu samy a třeba tu, chudinky svoji mamku mít nemůžou. Zvládnou to.

Ja jen, víte, mohla třeba mít vedle Theusky postel, dát si ji pěkně na sebe, v pohodlí ji nakojit, jak jsme zvyklí doma. A bylo by nám všem líp. Já jim sem snad nějakou postel koupím.

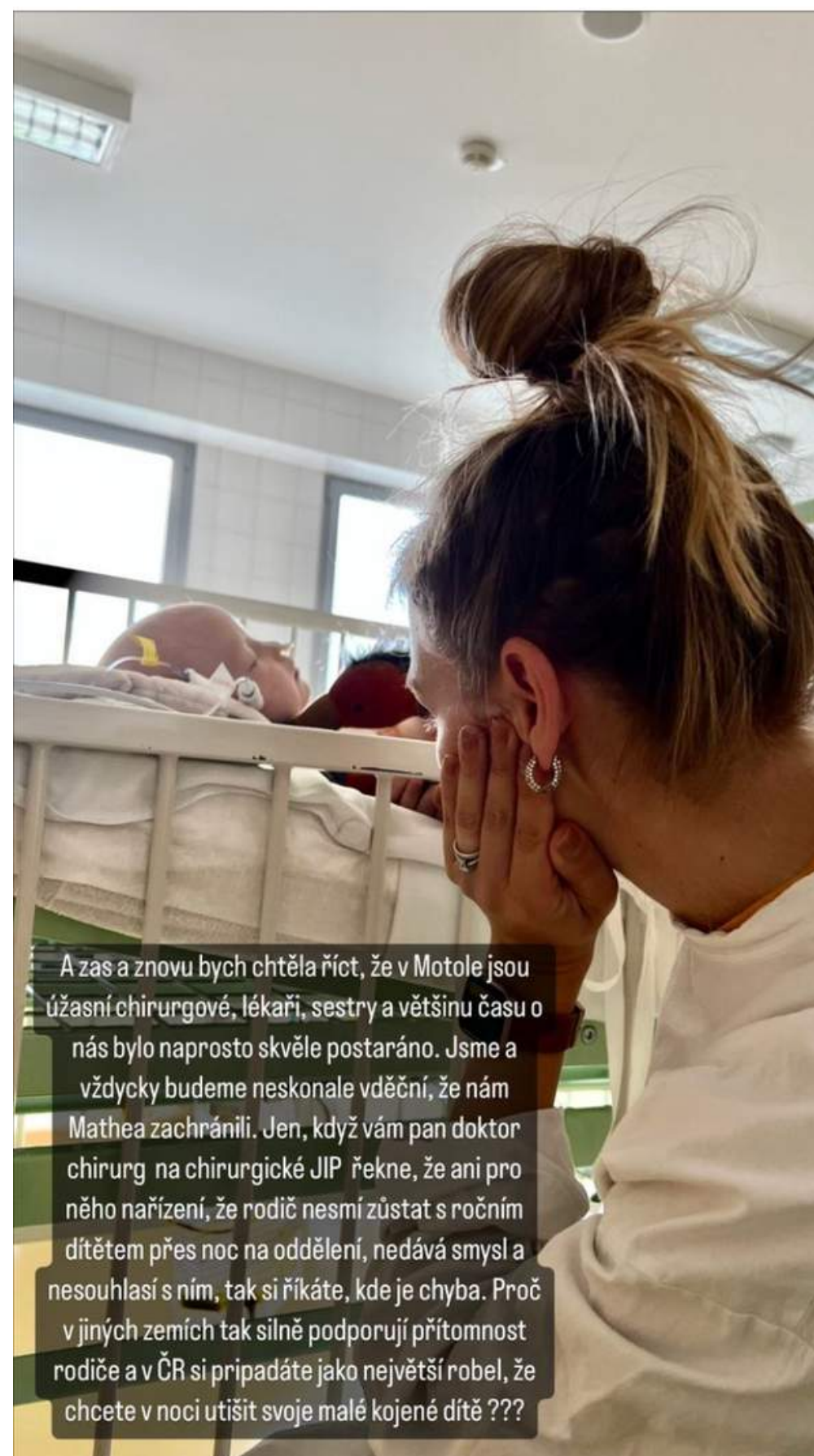
Ne, všichni nejsou zlí. Verím, že odvádej tu nejlepší medicínskou práci. Zachraňují životy a díky za to. Pokora. Lidský a praktický to však moc není. Díky Luku, že jsem se na chvíli mohla vyplakat. Už se těším až se poradně vyplácu doma, asi si budu muset léčit aj nějaký trauma. Jen ať je ta Thea dobrá. Tak buďte se s vějma dětma. Tady už blázný zazili, snad to každá z vás budete mít snazší než já včera. Lasku všem aj těm doktorkám.

Tereza Salte

Jenom bych chtěla napsat, že vybojovat si to, že můžeme zůstat přes noc, nebylo vůbec jednoduché. Tolikrát nám bylo řečeno, že nemůžeme. Až jsem šla za lékařkou s jasnými argumenty, že vím, že na to mám právo. A ano, tohle je ta židle, na které celou noc sedíte.

A zas a znovu bych chtěla říct, že v Motole jsou úžasní chirurgové, lékaři, sestry a většinu času o nás bylo naprosto skvěle postaráno. Jsme a vždycky budeme neskonale vděční, že nám Mathea zachránili. Jen, když vám pan doktor chirurg na chirurgické JIP řekne, že ani pro něho nařízení, že rodič nesmí zůstat s ročním dítětem přes noc na oddělení, nedává smysl a nesouhlasí s ním, tak si říkáte, kde je chyba. Proč v jiných zemích tak silně podporují přítomnost rodiče a v ČR si připadáte jako největší rebel, že chcete v noci utišit svoje malé kojené dítě ???

Přesun na Onkologickou JIP, kde jsem se rozbředla, když mi dokonce na pokoj přivezli normální postel místo rozkládacího křesla. Veškerý personál na Onkologické JIP byl úžasný a naopak přítomnost rodiče velmi podporovali 🙌🙌

Diskuze

a prostor pro vaše dotazy

Děkujeme za pozornost

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY